

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Deres ref.:
Vår ref.: 23/48292-3
Saksbehandler: Maja Thunberg Sendstad
Dato: 31.01.2024

Orientering til Statsforvalterne og kontrollkommisjonsledere - Krav om dekning av sakskostnader iht. fvl. § 36 i saker om tvungent psykisk helsevern

1. Formålet med orienteringen

Flere advokater har den siste tiden fremsatt krav om dekning av sakskostnader i henhold til forvaltningsloven § 36 i tilfeller der deres klient har fått medhold i klage til kontrollkommisjonen. Frem til nå har advokatene fått dekning etter rettshjelploven, så krav med grunnlag i fvl. § 36 er nytt i disse sakene.

Helsedirektoratet har på den bakgrunn mottatt henvendelser fra kontrollkommisjoner og statsforvaltere med spørsmål om advokatene faktisk kan kreve dekning etter fvl. § 36 i saker der klienten har fått medhold, og hvordan denne nye typen krav i så fall skal håndteres.

Formålet med denne orienteringen er å opplyse alle statsforvaltere og kontrollkommisjoner om hvilke regler som gjelder, og dermed skape grunnlag for enhetlig praktisering.

2. Bakgrunn - Forhistorien

Advokater som representerer pasienter i klagesaker for kontrollkommisjonene har alltid fått dekket sine kostnader iht. rettshjelploven og da iht. offentlig salærsetning. Tidligere i år kom det imidlertid krav fra en advokat om dekning av saksomkostninger iht. forvaltningsloven § 36 (og da iht. advokatens egen salærsetning). Advokaten viste til at rettshjelploven § 5 fastsetter at dekning etter loven er sekundær i de tilfeller man kan få dekning etter andre bestemmelser, deriblant fvl. § 36. Kontrollkommisjonen avviste kravet, og vedtaket ble påklaget til Helsedirektoratet. Helsedirektoratet forela saken for Helse- og omsorgsdepartementet som la til grunn at advokaten hadde anledning til å kreve dekning etter fvl. § 36. Helsedirektoratet omgjorde dermed avslaget og advokaten fikk dekning.

Helsedirektoratet sendte samtidig i samforståelse med Helse- og omsorgsdepartementet brev til Justis- og beredskapsdepartementet for å få en avklaring av om regelverket også i fremtiden skal praktiseres slik at dekning kan kreves etter to ulike spor - rettshjelploven eller forvaltningsloven. Inntil videre må det

Helsedirektoratet

Avdeling helserett og rettssaker

Maja Thunberg Sendstad

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

legges til grunn at advokatene har anledning til å be om dekning av sakskostnader iht. fvl. § 36 i tråd med de føringer som har kommet fra Helse- og omsorgsdepartementet.

3. Om dekning og utbetaling av krav

Spørsmålet om en part skal få dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å omgjøre vedtaket avgjøres av kontrollkommisjonen (klageinstansen), jf. fvl. § 36 tredje ledd første setning. Det følger videre av forvaltningsloven § 36 tredje ledd at:

"Det organ som treffer avgjørelsen, er ansvarlig for at det offentliges utgifter etter første ledd blir dekket, men har kostnadsansvaret sitt grunnlag i mangel ved vedtaket eller saksforberedelsen, kan fastsettes at ansvaret helt eller delvis skal ligge hos det eller de avgjørorganer som var ansvarlig for mangelen."

Dette innebærer at kontrollkommisjonen må gjøre en konkret vurdering av om kommisjonen skal dekke sakskostnadene eller om omgjøring av vedtaket til gunst for pasienten kan føres tilbake til mangel ved vedtaket eller saksforberedelsen slik at sykehuset helt eller delvis må ta ansvaret.

Nedenfor fremgår først hvordan man går frem dersom kontrollkommisjonen har ansvaret for dekning, og deretter fremgangsmåten dersom ansvaret anses å ligge hos helseforetaket.

Dersom kontrollkommisjonen fastslår at den står ansvarlig for at saksomkostningene dekkes må det fremgå i omgjøringsvedtaket. Selve utbetalingen av kostnadene gjøres av Statsforvalteren og kostnaden føres i henhold til belastningsfullmakten knyttet til bevilgningen for kontrollkommisjonene over statsbudsjettets kapittel 734 post 01. Utbetaling i henhold til belastningsfullmakten er avklart med spesialisthelsetjenesteavdelingen i Helse- og omsorgsdepartementet.

Kontrollkommisjonsvedtaket må være oversendt Statsforvalteren for at Statsforvalteren skal kunne betale ut kravet, og Statsforvalteren må da samtidig få oversendt en faktura fra parten/advokaten. Det vil i utgangspunktet være kontrollkommisjonen og advokaten som er ansvarlig for å oversende dette til Statsforvalteren. Statsforvalteren blir en ren utbetalende instans, og den aktive rollen vil derfor måtte tas av kontrollkommisjonen og advokaten. Vi legger til at det da samtidig er klart at ingenting av det aktuelle arbeidet i disse tilfellene kan dekkes etter rettshjelploven, jf. Rettshjelploven § 5.

For oversiktens skyld påpeker vi at Statsforvalteren får en toleddet rolle når det gjelder utbetaling av advokatutgifter i kontrollkommisjonen. For det første har de sin vanlige rolle etter rettshjelploven, og for det andre vil de dekke utgiftene etter forvaltningsloven § 36 som kontrollkommisjonen innvilger og etter tredje ledd fastsetter at klageinstansen – og ikke førsteinstansen – skal dekke.

Statsforvalteren i Rogaland har opplyst at det er ulike avdelinger som har ansvar for henholdsvis rettshjelploven og bevilgningen for kontrollkommisjonene over statsbudsjettets kapittel 734 post 01. Helsedirektoratet er ikke kjent med organiseringen hos andre statsforvaltere. Det er derfor viktig at både kontrollkommisjoner og advokater klart markerer om oversendelsen gjelder rettshjelploven eller forvaltningsloven § 36, for å sikre at oversendelsen kommer til riktig avdeling hos Statsforvalteren.

Dersom kontrollkommisjonen fatter vedtak der det forutsettes at kostnadene skal ligge hos helseforetaket, skal vedtaket sammen med faktura sendes direkte til helseforetaket. Det antas at det å få saksomkostningskrav for denne sakstypen også er nytt for helseforetakene. Det er derfor hensiktsmessig om kontrollkommisjonene ifm. oversendelse av kravet orienterer tilknyttede helseforetak om de føringer som er gitt for utbetaling av sakskostnader iht. fvl. § 36 i saker for kontrollkommisjonen. Helseforetakene skal være kjent med lignende praksis ved klage på vedtak om

behandling uten eget samtykke, jf. phvl. § 4-4, riktignok slik at de i den sakstypen får utbetalingskrav oversendt fra statsforvalterne.

Vennlig hilsen

Dag Erlend Reite e.f.
avdelingsdirektør

Maja Thunberg Sendstad
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk